

Naar een Beter Onderwijsdebat in Nederland

Marijk van der Wende

BON congres
20 januari 2007

Without data you're just another
person with an opinion

A. Schleicher, OECD

Aanbevelingen:

- Niet polariseren (dus ook niet generaliseren)
- Streef naar feitelijkheid en wetenschappelijke onderbouwing (*evidence-based*)
- Zoek internationale aansluiting en verankering

.....how much students learn
and why they should be
learning more

D. Bok (Harvard President), 2006

Learning more.....

- Learning to communicate: writing, composition, rhetoric, public speech
- Learning to think, critical thinking
- Quantitative reasoning, quantitative literacy
- Building character: moral reasoning, the will to act morally
- Preparation for citizenship: overcoming civic apathy, living with diversity
- Preparing for a global society: foreign languages, global understanding

The peak of educational
achievement is never specified

Tijdsbesteding van jongeren (16-29 jaar) aan onderwijs en werk

Onderwijsvolgende jongeren	1975	1980	1985	1990	1995	2000
Uren p.w. onderwijs	29,2	27,4	27,4	25,4	24,0	24,3
% dat werkt	45	37	38	49	56	71
Uren werk p.w.	14,0	12,7	11,8	15,9	13,5	13,5
Werkende jongeren						
Uren p.w. onderwijs	6,2	5,4	5,3	6,9	5,4	6,3
% bedrijfsopleiding	5	5	6	7	7	8
Uren p.w. bedrijfsopl.	8,1	4,7	4,4	6,9	5,1	5,6

Bron: SCP, 2006

Onderwijsdeelname

Tabel 2.1 Verwacht aantal jaren in onderwijs en niet in onderwijs tussen 15de en 30ste levensjaar, 2002

	In onderwijs			Niet in onderwijs			Subtotaal
	Niet werkend	Met werk	Sub totaal	Werkend	Werkloos	Niet participierend	
Finland	5,5	2,6	8,1	4,2	0,7	1,9	6,9
Denemarken	3,5	4,6	8,1	6,0	0,4	0,5	6,9
Frankrijk	6,9	1,2	8,0	5,2	1,0	0,8	7,0
Zweden	5,8	1,7	7,5	6,4	0,6	0,6	7,5
Duitsland	4,8	2,5	7,3	5,9	0,7	1,1	7,7
VS	3,9	2,6	6,6	6,4	0,6	1,4	8,4
België	6,0	0,5	6,5	6,4	1,0	1,1	8,5
OESO	4,7	1,7	6,4	6,4	0,8	1,3	8,6
Verenigd Koninkrijk	3,5	2,5	6,0	7,1	0,7	1,2	9,0
Nederland	2,8	3,2	5,9	7,8	0,3	1,0	9,1

Bron: OESO, Education at a Glance(2004), tabel C4.1a, blz. 326 en 327.

Educatieve onderklasse

- Groeiend aantal drop outs (64.000 in 2003)
- En steeds jonger: 61% van de uitvallers in het VMBO nog leerplichtig (tot 81% in de grote steden)
- 25% van de 20-24 jarigen heeft geen startkwalificatie (MBO2 / HAVO/VWO)
 - 55% Turkse / 65% Marokkaanse jongeren
- Sterke groei VMBO (> 60% scholieren)
- Toename aantal zorgleerlingen
 - 77.000 (1990) – 116.000 in 2003
 - LWOO leerlingen in 3 VMBO verdubbeld in 10 jaar
 - Leerlingen met grote leer- en opvoedingsproblemen (expertisecentra) +44% sinds 1999 naar 21.000 in 2003
 - Oververtegenwoordiging allochtonen

Bron: SCP, 2004, 2005

Hoge scores op internationale toetsen

Tabel 2.8 Resultaten internationale testcores, 1995-2003

	TIMMS 1995	TIMMS 1999	PIRLS 2001	PISA 2000	PISA 2003	PISA Probleem- oplossend vermogen 2003	Onge- wogen gemiddel- de	IALS 1996 [rangorde]
Finland	-	-	-	-	545	548	547	288 [3]
Nederland	534	551	554	542	525	520	538	286 [4]
Zweden	505	556	561	514	510	509	526	304 [1]
België	519	547	-	509	515	525	523	277 [6]
Verenigd Koninkrijk	499	517	541	529	511	-	519	267 [8]
Frankrijk	495	505	525	508	506	519	510	- [-]
Duitsland	506	496	539	488	499	513	507	285 [5]
Denemarken	471	528	-	498	494	517	506	289 [2]
VS	505	490	542	499	490	477	501	272 [7]

Bron: IEA en OESO.

Het Nederlandse onderwijs: de media

Koploper én probleemkind, hoe kan dat?

Nederland moet slimmer worden

Nederland biedt te weinig uitdagingen

Nederlandse scholieren blijven uitblinken in exacte vakken

**Scholier scoort
goed in wiskunde**

Onze wiskundeknobbel is niet zo groot

Bèta's: Wij zijn wel degelijk schaars

Strijd voor het beroepsonderwijs

Prestatiegerichtheid

Tabel 2.11 Subjectief welbevinden van scholieren, 2004

	Percentage kinderen dat het erg leuk vindt op school	Percentage kinderen dat het (zeer) goed doet op school	Percentage kinderen dat klasgenoten aardig en behulpzaam vindt	Percentage kinderen dat vindt dat schoolwerk hoge druk veroorzaakt
Nederland	34,3	55,2	73,2	13,4
Duitsland	29,5	47,0	76,1	24,7
VS	23,4	65,9	53,4	44,3
Frankrijk	21,7	53,3	53,7	23,4
Zweden	21,6	67,5	76,7	32,2
Denemarken	21,4	65,3	73,4	24,7
Verenigd Koninkrijk	19,0	62,8	43,3	46,4
België	17,4	55,5	72,8	24,8
Finland	8,0	58,4	70,4	39,4

Bron: WHO, Health Behaviour in School-aged Children (HBSC, 2004), blz. 42-51.

Competentiegericht onderwijs

- Een inclusief concept (kennis, begrip, vaardigheden, houding)
- Kennis *en* competenties
- In Europa: Dublin descriptoren, Tuning
- Vlaanderen

Onderwijsvernieuwing

- Eenduidige concepten
- Betrokkenheid van docenten
- Evidence based
- Gericht op kwaliteitsverbetering

Onderwijs-onderzoek

- Measurement & effectiveness
- Innovation & improvement
- New learning science

New Learning Science

Uitgangspunten:

- Inzichten uit hersen- en cognitief wetenschappelijk onderzoek op het gebied van leren grote potenties hebben voor toepassing in de onderwijspraktijk
- Maar dat er momenteel nog slechts een gering aantal toepassingen bestaat waarvan de effectiviteit bewezen is.
- We hebben meer inzicht in de neurale principes (hersenstructuur, hersenfunctie, neurochemische processen) die bij leren een rol spelen nodig hebben teneinde adequaat te kunnen omgaan met verschillen tussen personen en tussen leerprocessen,
- En om zodoende te komen tot effectieve leerstrategieën.
- Niet eenzijdig cognitief: aandacht voor informeel leren, motivatie, emotionele en context factoren, zoals de kwaliteit van de leeromgeving en het functioneren van de docent.

Hoger onderwijs

- OESO: From bigger to better
- PISA voor het hoger onderwijs
- Added value benadering
- Learning outcomes centraal in kwaliteitsbeoordeling

Optimisme

- Probleemerkenning:
 - Uitval, kennistekorten, kwalificatieniveau docenten
- Grenzen aan schaalgrootte
- Professional centraal
- Intensivering bachelor onderwijs
- Excellentie, honours, university colleges
- Meer onderzoek